

Ten eerste

Stotter-therapie werkt goed, direct of via een omweg

Reportage Logopedie

Stotteren kun je op twee manieren behandelen. De werking van de ene was bewezen, van de andere niet. Maar sinds vrijdag staan ze op gelijke voet.

Van onze verslaggever
Dirk Waterval

ROTTERDAM Geleidelijk aan maakt klinisch logopediste Marie-Christine Franken – grote ogen, hartelijke stem – de zinnen langer. De driejarige Floort Buskop moet ze nazeggen. 'Koeien zijn groot.' En: 'Het is leuk om in de zomer op reis te gaan.' Het jongetje zit met zijn moeder in Frankens kamer in het Sofia Kinderziekenhuis in Rotterdam. Ook al komt de peuter bij Franken omdat hij stottert, het nazeggen gaat hem op het moment vlekkeloos af.

Franken past een stotterbehandeling toe die al sinds de jaren tachtig wordt gebruikt, tot grote tevredenheid van haar en veel van haar collega's. Het succes van deze methode was echter nooit met wetenschappelijk onderzoek onderbouwd. Waarom weet Franken niet. 'Misschien vond men het niet nodig. De methode bewees zichzelf.'

Zij heeft daarin nu verandering gebracht. Onlangs publiceerde Franken in het wetenschappelijk tijdschrift *Plos* een bewijs voor de effectiviteit van de behandelingsmethode die logopedisten in Europa en Amerika het meest toepassen.

Naar schatting 170 duizend volwassen Nederlanders stotteren. Van de kinderen die stotteren, groeit bijna 80 procent er in vijf jaar overheen. De behandeling die de overige kinderen in Nederland meestal krijgen, heet de *indirecte* methode. Franken: 'We proberen factoren die stotteren in de hand werken aan te pakken. Via een omweg dus. De ouders leren we hun manier van communiceren aan te passen aan de oorzaken van het gestotter.'

Om die oorzaken – of *triggers* – in kaart te brengen wordt de peuter vooraf uitgebreid gediagnosticeerd. Praten de ouders misschien erg snel tegen hun zoon of dochter? Dan zou het kind sneller kunnen gaan praten dan zijn spraakstelsel aankunnen. Franken zou de ouders in dat geval leren zo langzaam mogelijk te praten en langere pauzes tussen de zinnen te laten vallen. Die aanpassing in spraaktempo is maar tijdelijk, benadrukt Franken. 'Bovendien is hun snelle spraak nooit de reden dat kinderen beginnen met stotteren. Ouders moeten zich daarover niet schuldig gaan voelen.'

Ook kan uit de diagnose blijken dat het kind stottert omdat het zich klein en onbelangrijk voelt. Dan kunnen ouders laten merken dat ze het zien staan, dat het hen opvalt wat het aan het doen is: 'Jij zet de televisie aan. Volgens mij vind jij tv kijken erg leuk.'

Eind vorige eeuw ontstond in Australië een nieuwe stroming: de *directe* methode. Zonder uitgebreide voorafdiagnose krijgen ouders de opdracht hun kind van feedback te voorzien tijdens het praten.

In het kamertje van Franken laat Floorts moeder Nathalie deze directe methode zien. 'Mooie woorden!', 'vloeiend', zegt ze met diepe stem tussen de verhalen van Floort door. Die

Logopediste Marie-Christine Franken aan het werk met Floort.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Ouders kunnen nu kiezen welke methode we gebruiken

Marie-Christine Franken klinisch logopediste

gaat de complimentjes associëren met vloeiend praten. Een soort conditionering. Hapert de peuter ondanks de geruststellende complimenten even, dan kan de ouder reageren met: 'Oeps, daar hoorde ik een stottertje!'

Om ouder en kind te observeren laat Franken hen bij binnenkomst even spelen in haar kamer. Haar kast staat behalve met papierwerk vol met Playmobil en bordspelletjes. Met blocnote en camera legt ze vast hoe het kind open en gesloten vragen van zijn moeder beantwoordt. Daarna vraagt Franken of de peuter haar woorden wil nazeggen. Hele zinnen, of een stoet aan korte lettergrepen: 'puh puh puh puh'.

In tegenstelling tot de indirecte, vooral in Europa en Amerika toegepaste methode werd van de Australische meteen bewezen dat ze werkt. Volgens de Australiërs die deze onderzoeken leidden, is de directe methode te prefereren boven de al veel oudere indirecte.

Zo kon het gebeuren dat de indirecte methode deze zomer in Australië niet langer vergoed dreigde te raken door de overheid. Franken kreeg een benauwde collega uit dat land aan de telefoon: 'Waar blijft je publicatie? We hebben wetenschappelijk bewijs voor de indirecte methode snel nodig!' Gelukkig kon ze met haar publicatie nog net op tijd verijdelen dat de collega straks geen praktijk meer zou hebben.

Uit Frankens onderzoek bleek dat de directe en indirecte methoden na 18 maanden evenveel vrucht afwerpen. Dat zag ze toen ze 196 kinderen elk aan één van de twee onderwierp. Goed nieuws voor ouders die de keus willen hebben. 'Hoewel de indirecte methode bij de meeste kinderen aanslaat, helpt ze niet bij iedereen', vertelt Franken. 'Dan wil je ook kunnen kiezen voor de directe. Andersom geldt hetzelfde.'

Frappant is dat de Australische directe methode nagenoeg alleen is onderzocht door de grondleggers ervan.

Hoe ontstaat stotteren?

Stotteren zit voor een deel in de genen. Bij mensen die stotteren, werkt de aansturing van het spraakstelsel afwijkend. 'Die verschillen in het spraakgedeelte van de hersenen beginnen we steeds meer terug te zien in MRI-onderzoek', zegt klinisch logopedist Marie-Christine Franken. Toch is er over de precieze werking nog veel onduidelijk.

Santpoort

Relschoppers staan op videobeelden

De politie roept iedereen die zich zaterdagavond heeft misdragen in Santpoort op zich te melden. Op basis van videobeelden heeft de politie 25 relschoppers in beeld die ze wil aanhouden. Het kwam zaterdag tot rellen na de afsluiting van de Santpoortse feestweek, waarbij honderden feestgangers zich tegen de politie keerden. Zeven mensen zijn na charges aangehouden. Zes mensen zitten nog vast. ANP

Duitsland

Gewonden door brandbom uit WO II

Vier Duitsers zijn zondag gewond geraakt door een brandbom uit de Tweede Wereldoorlog. Dat gebeurde in de deelstaat Saksen-Anhalt bij de plaats Gommern. Een man vond de bom op zijn akker, en nam haar mee achter in zijn pick-uptruck. Door de hitte ontvlamden brandbare stoffen die nog in de bom zaten. Bij het blussen van het vuur raakten de man en drie familieleden gewond. ANP, DPA

Almere, Venray

Nachtelijke overvallen op casino's

In Venray en Almere zijn in de nacht van zaterdag op zondag casino's overvallen. In Almere is een 34-jarige man uit die plaats als verdachte aangehouden. In beide gevallen is de buit onbekend. De overvallers in Venray bedreigden twee medewerkers en sloegen lopend op de vlucht met de inhoud van de kassa. In Almere bedreigde een man een aantal medewerkers met een voorwerp dat op een vuurwapen leek. ANP

Perspirex

Anti-transpirant

"Ik had zoveel last van zweethanden, dat ik niemand een hand durfde te geven"

David, Perspirex fan

Perspirex Anti-transpirant biedt de optimale bescherming van minimaal 5 dagen (oksel, handen en voeten)

